

Vredništvo:
na Travniku št. 377. l. sadr. (one
skrbí tudi za razpošiljanje lista).

Prejemajo se za plačilo vsakega
označila tudi v slovenskem jeziku.

Plača se za vsake matice vrste 6
sold., če se označilo samo enkrat na-
tisoč, če dvakrat, 8 sold., če trikrat,
10 s. v. s. — Povrh tega še vsak
krat 30 s. za štampilj.

V Gorici, v petek, 10. decembra 1869.

DOMOVINA.

TEČAJ III.

LIST 49.

Izkaža vsak petek.

Volja po pošty pošiljana za celo leto
3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za
četrt leta 80 s. Kdor sam po-se po-
šilja, plača za celo leto samo 2 g. 50
s., za 1/2 l. 1 g. 30 s., za četrt l. 70 s.

Naročila pisma in reklambelje naj
se pošiljajo vredništva.

Posamni listi se prodajajo v Gorici
v bukvarnici K. Sehar-Jovi na Travniku
po 6 soldov.

Še enkrat interpelacija zastran „Slovenije“ v Goriškem zboru.

II.

Izmed' vzrokov, zakaj se je gosp. interpellant v
tistih 8 dneh od 22.—30. okt. premislil in storil na zad-
nje nekaj, za kar se mu ni zdel poprej čisto ugoden,
samo navedli v poslednjem listu — onega, „nekak terrori-
zom od zunaj zbora“. To pa se ne vjema z vzrokom,
ki ga „Narodov“ dopisnik nam navaja. Pojasnimo to
navskrižnost. On piše:

„Saj smo sami rekli, da je novica iz Ljubljane o-
supnila vse slovenske poslance in goriške Slovence sploh,
in skoro vse ustrašila. Ali kmali pride novica iz Lju-
bljane, da je zbor razposlan, in da se je bilo nadejati
kakih popravkov zaradi Slovenije v ljubljanskem dežel-
nem zboru. Vse to in posebna dolžnost, ozir jemati na
ljudsko sklepo, morale je duhove zopet obuditi in oja-
čiti. Kakor naša interpellanta, je moral vsak in so mo-
rali tudi vsi drugi še enkrat tehtno preudariti to pro-
važno stvar, in če jim je srce le malo bilo za Slove-
nijo, veselo tirjati jo na podlagi plebiscitov“.

Ljubljanska resolucija ni naših poslancev „osup-
nila“ v tistem smislu, v kakoršnem meni g. dopisnik,
češ, da je Slovenija v njej izpuščena, marveč prvi vtis
te resolucije je bil ta, da je še veliko radikalnejša ko
gola resolucija ali interpelacija zaradi „Slovenije“ in
da „Slovenija“ je (implicito) v njej. To je zlasti on po-
slanec zmirom trdil, v klubu in zunaj kluba, ter ponav-
ljal, da resolucija ljubljanska ne more veljati za izgo-
vor ne-interpelovanju v Gorici. In res razlogi Čructovi,
kterim je klub na združje enoglasno pritrtil, bili so drugi,
iz občne političke situacije posneti, in morebitno subjek-
tivno mnenje tega ali onega poslanca o resol. ljubljau-
ski je k večjemu tne razloge od strani podpiralo. — „Ali
kmalu pride novica iz Ljubljane, da je zbor razposlan...“
Mi vemo, kdo, kje in kdaj je g. interpellantu prvi po-
vedal, da je Lj. zbor „razpuščen“ [(aufgelöst). Tako,
namreč, se je v Gorici 23. okt. pripovedovalo]. Vtis to
novice pa ni bil tak, kakor da bila ona „duhove zopet
obudila in ojačila“, ampak zdelo se je, kakor da bi si
bil mislil: Če so s surovim lesom (t. j. z resolucijo, s
ktero „so Kranjci Slovenijo pokopali“) tako dela, kaj bi
se bilo še le s sabim?! Po tem vtisu soditi, ni se ka-
zalo, kakor da bi se bil neimenovaneec zaradi klubovega
sklepa od poprejšnjega dne kesal. Kakor ni tedaj Ljub-
ljanska resolucija poglavitni nagib naših klubovih skle-
pov 22/10, tako niso tudi pozneje spremembe situacije
v Ljubljani in sosebno ne razposlanje ondašnjega zbo-
ra pravi vzrok interpellantovega prevrata 29/10 v Gorici.

„Kakor naša interpellanta“ — bëremo dalje v „Nar.“
— „so morali tudi vsi drugi še enkrat tehtno preuda-
riti to prevažno stvar in, če jim je srce le malo bilo za
Slovenijo, veselo tirjati jo na podlagi plebiscitov“. Pa
zakaj ni g. dr. Tonkli poslance še enkrat v klub po-
vabil, da bi se bila ta stvar še enkrat tehtno preuda-
jala? Zakaj jim ni povedal, da bodo interpellal? Ka-
ko so hoteli drugi poslanci vedeti, da mislita dva nji-
hova tovariša od sklepa 22/10 odstopiti, ker še in-
terpellant sam ni do 28. okt. zvečer ali znabiti še 29.
vedel, ali bo drugi dan interpellal, ali ne? „Na podlagi
plebiscitov“! Kaj 22. okt. ni vedel g. interp. za ple-
biscite? kaj ni mislil na-nje? Če se on ni oziral na
plebiscite (taborake resolucije) 22. okt. v klubu, ne
smo zameriti drugim poslancem, da so 30. okt. — osup-
njeni in omamljeni po „petardi“ — tudi na-nje pozabili.
Človek je človek!

„Še je bil“ (po 29. okt., kateri dan je interpellant
kakor on trdi, svoj namen 2 poslancema razodel *)

„Še skupaj premisliti to reč“ „Skupaj“! Kdo je pa
poslanec skupaj spravljaj? Pa saj bi bili lahko tudi še
30. okt., tisti hip pred in celo med sejo, interpelacijo
podpisali! — Je reklo dopisnik v 183. št. „Nar.“ —
Ne verjamemo, da je bil od g. interpellanta poobla-
ščeno, tako pisati, kajti ko bi res tovariš od tovarišov
tako neznanljivo mamelnštvo zahteval, bil bi to naj pre-
drknejši in nesramniši attentat na njih čast in moštvo.
Zgodilo se je bilo že, da so imeli podpisniki neko
drugo interpelacijo komaj par trenutkov časa, nje za-
popadek in motivacijo pregledati; reklo se je pa dotič-
nemu interpellantu že takrat, da v prihodnje nihče nič
ne podpisó, če ne bo imel časa vse resno preudariti.
Interpelacija zaradi zedinjenja Slovencev ni kaka taka
stvar, ki nima nič v sebi. Motivacija je tu vse, konečno
vprašanje samo na sebi je prazno. Motivacija pa mora
biti pravo državno pismo, državoslovna razložba caro-
vinskih in deželskih razmer; z banalnimi frazami in ta-
horskimi povdarci — sicer prav dobrimi za navduševanje
ljudi — opravi se v zbornicah malo. Take motivacije
pa se morajo odstavek za odstavkom v več klub. sejah
natančno pretresati, in to, po tom, ko jih je vsak dotič-
nik poprej sam pri sebi premislil in se znabiti z dobro
pretohtanimi popravki in pristavki oborožil. Potrebno
resnega naprejšnjega pretresanja interpelacije zaradi
„Slov.“ je bila — to vemo — prvi čas zborovanja, tudi nei-
menovanemu našem interpellantu znana. Kako se to-
rej more zadnji dan tirjati, naj bi večina poslancev z
zavezanimi očmi tako važno interpelacijo, neprebavljí
jo, podpisala? Poprej je bil čas prineesti v klubovo sedjo
opnutok interpelacije. Mi za gotovo vemo, da so šli
nekteri poslanci 22. okt. s to mislijo v dr. Tonkli-ovo
pisarnico, da se bodo načrtok bral. Zakaj se je vsa reč
drugače zasuknila? Kako more kdo zahtevati, naj bi
bi se „odvisni“ „zmerni“ in „mlačni“ poslanci poganjali
za reč, ktero so „najneodvisnejši“ in „pogumnejši“ sami
nenadoma popustili?

Med drugimi lepimi rečmi — n. pr. da „arčnost vo-
lja“ da „kdor molči, nič ne dobi itd.“ — ki pa ne spa-
dajo k reči, ampak so le sramožljivo zakrivanje prazno-
sti razlogov in merito, pride naš nasprotnik tudi do —
„humbuga“, ki smo ga mi v l. 46. „Dom.“ omenili, sa-
mo da nas noče prav razumeti. Ne „prepir“ je nam
humbug; humbug so nam in vsakemu izobraženemu
čitatelju slov. časnikov zaupnice v „Sl. Narodu“. Hočete
gosp. dopisnik, da Vam povemo, kje se zaupnice in
nezaupnice spisujejo; kdo jih iz Gorice razpošilja in
raznaša, kdo ljudi nagovarja, da jih podpisujejo? Če
hočete, Vam postrežemo z imeni dotičnih agentov; na-
vedemo Vam kraj, dan in uro, kje in kdaj se je to in
to godilo in pristavimo še marsikaj, čamur se bote še
bolj čudili, ko podpisavanju zaupnic. Toda za zdaj —
bčca taž! — Kaj pa, ko bi danas ali jutro vstal kak „Ri-
henberčan“ in začel pregledavati stenografične zapisni-
ke vseh let, kar imamo v Gorici deželni zbor, in po-
praševati po ustnih zročilih naše zbornice in bi začel
devati na tehtnico vse delovanje posamnih zbornikov,
kaj mislite, kaj bi se pokazalo? Čigava zaupnica bi se
nar pred v nezaupnico in čigava nezaupnica v zaupnico
spremenila? Res, da mundus vult decipi (svet hoče
goljufan biti), je li pa pošteno, uboge ljudi za nos vo-
diti? **) (Še nekaj pobirkov prihodnjič. Pis.)

**) Kakšni molče zaupnice in nezaupnice podpisujejo, naj po-
snamejo naši čitatelji iz tega-le zgloda. Imel je ni davno pri nekem
poslanec nekdo nekaj opraviti. Opravilí svoje reč, zabrusi mu kar ne-
ravnost ta-le besede v sobe: Kako to, da niste v deželnem zboru za
„slovenščino“ nič storili? Poslanec: Za slovenščino? Jes mislam, da
zme letos več storili, več pridobili, ko vsa poprejšnja leta. On: Pa
saj pravijo, da ne. Poslanec: Kaj pravijo? Molč ni vedel nič jasnega
povedati, tolíko pa je poslanec razumel, da je hotel reči, da za „Slo-
venijo“ niso nič storili. In ta molč je — šupan! Kaj se vam zdi, ljubi
bravci, kolíke cene ima podpis tacoga, sicer prav poštenega moža pod
take zaupnice ali nezaupnice? Pis.

Ogled po svetu.

Avstrijske-ogerska država.

Nj. veličanstvo cesar je po srečno končanem potovanju od 8. t. m. doma na Dunaji. — Pretekli petek 8. t. m. ob 7. uri zjutraj je stopil v Trstu na suho; v četrtek večer niso moglo ladje zaradi groznega viharja naprej; „Groif“ je bil ostal čez noč v Piranu, nektere v Palji, ona sama („Elisabeth“) je bila prišla v zaliv Milski (za Trstom). Posebnih svečanosti ni bilo v Trstu, razen, da je bilo mesto v petek zvečer razsvetljeno. — Presvetla cesarica, ki je bila zaveljo zametov zadržana v St. Petru na Krasu, prišla je v Trst šele v petek popoldne; cesar jo je na kolodvoru priščno sprejel. V nedeljo sta bila pri sv. Antonu pri maši in potle v Miramaru. Pod noč proti 6 u. je zapustil cesar, ob 8^{1/2} pa cesarica Trst. Cesar se je podal na Dunaj, cesarica pa z „Groifom“ v Ankonu in od ondod v Rim. — Na Dunaji so Nj. vel. svečano sprejeli.

V Trstu je podpisal cesar patent, s katerim je sklopal državni zbor za jutro 11. t. m. Ta sejna doba bo gotovo važna, kajti ni verjeti, da ostanejo naše ustavne razmere kakor so. Tudi ministrov se bodo morali brž ko ne nekteri odpovedati. Cesar je našel stan političnih reči ves razrušen; v Trstu pa ni bilo menda nikakega posveta ni zaradi Kotorških zadev, ni zaradi drugih; vsega imamo še le pričakovati.

V *Bokal* nič novega. Priobčeno je uradno sporočilo gr. Auersperga o zadnjih dogodkih v Krivodolju (*). (Gl. dopis).

Galicija. Krakov. — Sodnija ni zaradi nore nune *Barbare Ubrikove* nič našla, v čemur bi se bila prednica samostana Karmelitarkega pregrešila. Barbara — prav za prav Ana, kakor se je imenovala pred vstopom v samostan, — je že leta 1838 umrlo noro in zato iz samostana v Varšavi izpuščena bila. Leta 1841. je stopila v karmelitarški takajšnji samostan, kmalu je začela spet noroti in sicer divjati tako, da je treba bilo zapreti jo v posebno celico. Prvi čas je imela več zdravnikov; ko pa je dr. Sawiczewski rekel, da za njo ni zdravila več, je preostalo ozdravljanje. — To vse se je iz preiskave izvodilo. — Kje today je tisto *Audodelstee*, zaradi kterega je bilo toliko pohujšljivega hrupa po časnikih in gledališčih (tudi v Gorici) in zaradi kterega je minister dr. Giskra v sveti svoji jezi kar brž ukazal, da se onomu samostanu ima vzeti državna podpora? — B. U. hat ihre Schuldigkeit gethan, B. U. kann gehen!

Vnanje deželo.

Rim. Naj važnejši dogodek — ne preteklega tedna, meseca ali leta — temuč celega tekočega stoletja je začetek dvajsetega občnega cerkvenega zbora, v sredo, 8. t. m. ob 8^{1/2} uri zjutraj. Tristo in šest let je, kar je sklenjen zadnji, Tridentinski zbor (1563); od tistih mal ni bilo več takega zbora. Toliko škofov iz tako daljnih krajev, kakor ta krat, ni bilo še v nobenem dosedanjih občnih zbora; kakih 600 jih bo. — Začetne šoge preteklo sredo v cerkvi sv. Petra so imele trajati okoli šest ur; glavne, občne seje bodo v navlašč v ta namen zagrajeni veliki kapeli imenovane cerkve. Prihodnjič več o zboru.

Dopisi.

S *Tominskega*, 30 nov.**) Kdor zagovor Winklerjev, priobčen v 46. l. „Dom“, nepristransko bere, in po pravih zdrave kritike presoja, ne najde v njem, kar mi „Slov. Naroda“ dopisnik iz Rihemberga (?) podtika, ko piše:

„Tem manj se Vam spodobi, šaliti se z našimi imeni, ker zaupnice niso podpisali Doljaki Čičigoji kot privatne osebe, ampak kot župani in starešine.“

Winkler se z imeni ni šalil, ampak pravi, da so mu možje tih imen „prav prijetni ljudje“, zato jim svetuje, naj se ne pečajo „s visoko politiko“.

Iz prijaznosti today jih odvrča od polzne poti vi-

*) Tista kompanija našega regimenta Wimpfen, o kateri smo uni pot povedali, da je bila 19. nov. vsa pobita, razen 25. mož. Je 4. kompanija, da bodo vedeli naši ljudje na kmetih, ki imajo znabiti kterega svoje flakte v tisti komp. Vr. **) Po naključju zakasnjeno.

soko politike; kajti, dasi je po besedah dopisnika „iz Rihemberga“ vsakemu državljanu prosto, vtikati se v politiko, kolikor hoče, je vendar le romica, da vsaka politika ni za vsacega, in da politika sploh je nehalna.

Dalje je v „Slov. Nar.“ brati: „In občine in postavni zastopniki smejo toliko od svojih poslancev, kolikor od e. kr. uradnikov zahtevati ja tirjati — spoštljivo spoštovanje“. Kje je v Winklerjevem sestavku kako raztaljenje? Mar v tem, da Vas v domačih pregovorih od zvonika, kopita itd. prav po domače od visoke politike odvrča?

Dopisnik „Rihemberški“ se iskazuje urnega politikarja po datih iz deželnega zbora, in ker je Winkler možato besedo izgovoril, da ga je volja od poslanstva odstopiti, ako ni njegovim voličem po vseči, lahke mislimo, da on (dopisnik) sam kandiduje.

Jaz bi za njega gotovo ne glasoval, že zaradi neslednosti njegova ne. Poved novščesemu pisarenju bile so zaupnice Tenkliju in Žigonu ali prav za prav nezaupnice drugim 8 slovenskim poslancem goriskim. A kako se je revož izgubil? Od 2 prvih ne vé nobena za sluge navesti; od Winklerja pa, po tem ko ga je dobro (?) oklestil (?), pa dejanskih pridobitev tajiti ni mogel. Od njega in tovarišev piše: Pri *ceak naših pridobitvah* nismo dospeli do enakopravnosti, ktere smemo od deželnega zbora tirjati. Today pridobitev ne taji, vendar pa diši njegova pisarija po nezaupnici vsem slovenskim poslancem!

Tudi zabavlja nam Tomincem, naj se poklonimo deželnemu zboru, naj mu jarekamo neskončno hvalečnost na vsa usta i. t. d. Povejte nam, kdo ste Vi, g. dopisnik, da bomo vedeli, s kom imamo opraviti? In ker je tako hočeto imeti, Vas na vsa usta povemo: Winklerjeve pridobitve, kolikoršne se so, že davno poznamo. Kaj sta pa ona dva poslanca — in sosebno nam neznani g. dr. Žigon, za ktera se zaupnice iščejo, pridobila? *Djanja* hočemo, ne besedi!

Dr. Tomincem,

ki je pripravil nezadosti svoje imo, kakor hitro dopisnik iz Rihemberga kriče stalo.

iz Kotorških Bek. V *trdnjavici* pri *Cerkvici*, 21. nov. ob 6. uri zjutraj. Od večerj sem, od kar je glavni kvartirščab čez Cerkvico v Kotor odšel, se ni prigodilo takaj nič posebnega. Taisti mož od mojega polka po imenu Gerdaj od 7. komp., kateri je tako strašno rasmesarjen bil, je pol ure v Adamovem oblačilu za svojim bataljonom letel in kričal: „Sem ranjen, sem ranjen!“ Na to je padel, bil je ves omamljen, sicer pa še živi.

Danes je začelo preči — gorje nam, ako bodo slabo vreme terpolo! Danes že 6 noči vojaki pod milim nebom prebivajo — zdravi so vendar še precej.

23/11 ob 7. uri zjutraj. Koprara Orban-a, zdaj „führer“-ja, je večerj gosp. general Dormus z zlato svatinjo okinčal. Od tukaj se je v Kotor podal in na njegovo mesto je dragi podčastnik tukajšnje poveljstvo prevzel.

Grozno slabo vreme imamo — dež, sneg in burja nam nadleguje. Ubogi vojaki! Danes potegneme jo brž ko ne nazaj v Rizan ali v Kotor.

Cerkvico in Dragalji imajo zdaj hrane za 3 mesece — z vsajniki ni zdaj že tako mogoče, nič opraviti. Njih družine so večidel na Černigori — in oni bodo mirne občine nadlegovali in ropali toliko več, ker jim bo de živeža zmanjkavalo.

Rad bi Vam bil kaj malega telegrafoval, pa od 15. t. m. je gosp. grof Auersperg vse telegrafovanje o vojski prepovedal.

Marsikaj bi vam rad ustmeno o naših rečeh poročeval, — pisмено pa se ne upam.

Morda mi bo Bog srečo dal — da se bom mogel z Vami prej ali pozneje pogovarjati.

Tako temna megla je — da se pisati ne vidim.

V Rizan ali Kotru, ako srečno nazaj pridem — bom pisanje nadaljeval.

V *Kotru*, dne 25. nov. 23. t. m. Ob 2 urah popoldne smo narveči del vojne v Rizan dospeli in hvata Bogu, razen odzadnje straže, 8. bataljona lovcev, smo se srečno odpočili. Kakor slišim, godilo se je gori i-

memovanemu bataljonu vse drugače. Ker se da udajni-
som mogel še prepričati, kako je bil ta batalj. hudlo-
govan, koliko zgub je imel, Vam bom s tem drugo-
kaj avtentičnega sporočil, toliko več, ker nesrečo in
zgube zadevajo naše rojake slovenske iz Celja. To je
res, da je moral bataljon od 23—24. nov. okoli Knez-
lak-a v strašnem vremenu pronočiti in ni mogel taisti
večer (23/11) v Rizan priti. —

Iz Rizana smo se v vojni ladji „Streiter“ v Kotor
prepeljali, kamor smo ob 9. uri prišli. Jaz sem se v
svoj prejšnji kvartir podal; moj polk pa se je podal
še taisto noč v okolico Kotorško.

Dne 26. ob 1/2 4 uri popoldne. Vsa tukajšnja voj-
na počiva. Ker smo veči del mežgov odpustili, mislim,
da ne bo to leto več vojskovanja. Le vasi nam vdano
za sez zimo posedemo, da jih bomo napudov in rop-
nja od strani vstajnikov varovali. —

Ob 5. uri zvečer. Hvala Bogu! ravno zdaj sem en
snopič listov „Domovina“ prejel. Sreč mi vohelja igra,
da od mojih ljubih krajev kaj novega izvem. Pa tudi
zaželjeno zemljevide sem dobil.

Ker se je v moj dopis v 43. listu od 20. okto-
bra neka pomota vrinila, naj jo tih popravim. Ko sem
pisal „naših mož“, nisem mislil vojakov polka Maroj-
čiča, ampak domačega regimenta Tržaško Goriskega.
Saj ne morem pozabiti, da sem nekdanj v njem služil
in da k taistemu polku spadam; zavoljo tega se mi rado
zareka „domači regiment“.

Tudi meni se čudno zli, da je moj telegram — v
omenjenem listu „D.“ tako nerazumljiv v Gorico prišel.
Jaz sem to-le telegrafati dal: „Od prvega novembra
sem volike bitve i. t. d.“ — Gospod telegrafist pa, ker
ne razume nobenega slovanskega naročja, je tisto ne-
umuost telegrafal. (Lep telegrafist to za slato slovansko
deželo. Vr). Da je to kar sem Vam 27. oktobra spo-
ročil (glej 45. list „Domovina“) čista resnica, upam da
mi boste po sporočilu o grozovitosti Krivošijauov ve-
rovali. Ljudje iz Župe med Kotrom in Rudvo so pravi
vitezji nasproti prebivalcem Krivošije. Ti so hujši kot
zverina. — Ako se človek sam ne prepriča, ne more
verovati, da mora človek tako grozovit biti. *) Jez sem
naše nesrečno ranjence in mrtve vojake osebno videl:
vsi so brez nosa bili — Ko smo se 23. nov. nazaj proti
Rizanu vračali — sem videl tudi poleg steze en kostjak
(skelet) onega naših vojakov brez spodnje glave. Vsi
oficirji od nadvojv. Alberta, razun majorja, so bili raz-
mesarrjeni in v skalovji na glavo postavljeni z razko-
račenimi nogami navzgori.

Pravo ste zadeli, ko ste v „Domovini“ rekli: „Daj-
te Bokeljem šole, šole in še enkrat šole“ in t. d.

V Kotru 29. nov. Od mojega zadnjega pisma so
ni tukaj v Bokah nič novega prigodilo.

Danes je znani vojak Gerđaj od 7. komp. polka
Marojčiča, o katerem sem Vam iz Cerkvice pisal, da je
grozovito ranjen bil, umrl. Revez je bil tako razme-
sarjen, da so ga morali zdravniki na 42 krajeh zašiti.

O našem vračanju od Dragalja, 23. nov., je 8. ba-
taljon lovec, kateri je kolone kot zadnja straža od
Crkvice nazaj napadov branil, še le 24. v Rizan prišel.
Vstajniki so celi bataljon tako hudo napadli, da se je
moral s steze na skalovje umikati in se tako velikih
zgub varovati. Pri tej priložnosti sta bila dva častnika
ranjena, vojakov 7 mrtvih, 11 ranjenih in 21 pogrešanih.

Dva loveca (eden podčastnik) sta bila vjeta. Pod-
častnik je kleče in z vzdignjenima rokama prošil, naj
bi mu vstajniki (večidel mladi fantje) nič žalega ne
storili. Ti pa so mu narprej s handžarom roke odsekli
— potem pa ga v prsi ustrelili. Tako pripoveduje lovec
podčastnikov tovarš, katerega so izpustili in mu zavo-
ljo tega nič žalega ne storili, ker je eden vstajnikov
loveca iz Gradišča (terdnjave pri Gorici) poznal, kjer je
bil v ječi.

V saboto, 27. nov. ob 9. uri, je bila pri tukajšnji
sodnji končna obravnava s popom Tonovič-em iz O-
stroge pri Rudvi. Jaz sem tudi en hip nazoč bil. Ta
župnik spodaj Majno je bil obtožen velikega izdajstva.

*) D. schrecklichste der Schrecken ist der Mensch in seinem
Wahn! — Sicer pa se o puntih v Italiji enako grozovitosti sporo-
čala. — Gorje mu, kdor je neomika Bokeljov, sedanje velja, preliva-
nja krvi in vseh raznih grozovitosti krivi! Vr.

Ker ga pa nagla sodba ni mogla obsojiti, —bode izro-
čen redni sodbi v Zadru. Da je bila obravnava v laškem
jeziku, akoravno pop tega jezika ni razumel — to ni nič
novega, pa žalostno. Ko ga je predsednik vprašal: „Si
razumel?“ „Ne“, odgovori pop Tonovič. Na to mu je
predsednik na kratko obsodbo predstavil v slovanski je-
zik in — končana je bila obravnava! Tonoviča, ne več
mladega moža, lepe visoke postave, prevzeli so štud-
darji in nazaj v ječo odpeljali. — Tukaj je vsah uradni-
jah laški jezik odinaj uradni, pa ni na cuega tukajšnje-
šnjega prebivalca nisem našel, da bi ne govoril po
slovanski. Tudi županstvo (magistrat) uraduje le po laški.
Eden amesuro tukajšnje županije, so vo hud Lah, me
je večeraj, v nedeljo, tako razjezil — da nisem se v cer-
kev iti mogel. Jaz sem se, namreč, v mestno hišo po-
dal, da bi nekaj porajtal. Tega Lahona lepo naprosim,
naj bi mi za odrajtani denar pobotnico napravil. Ta
spaka mi srdito odgovori: „Ic non sono il vostro scri-
vante!“ Da takega odgovora nisem mirno poslušal — ra-
zume se samo. Mod drugim sem mi tudi to zarezal:
„Čo z mano tako govorite, kako pa z ubogimi kmoti
ravnatel Pač Bog pomagaj rovnim Morlakom!“ Ko sem
se pri gospod županu čez tako obnašanje pritožil — mi
reče, da tisti gospod ni pri čisti pameti. — Vidite to-
daj, tudi uerci vladajo ubogo tukajšnje ljudstvo. —

Iz Beča, 3. dec. — y —. Sinoči, 2. dec., so na-
pravili tukajšnji slovanski dijaci prekrasno besedo v
spomin rojstnega dneva, mrtvoga, a neumrlega sloven-
skega pesnika Fr. Prečerna. Obhajali so ta pomenljivi
dan s pravim slovanskim srcem. Na vsakterem obrazu
so je bralo sočutje do slovanskih narodov. Zastopani je
bil Dalmatinec in Čeh, Hrvat in Poljak, Serb in Rus.
Vsi smo se združeni jako radovali, minovi one majke —
Slavo. — Program je bil ta-le:

- 1) Predsednikov pozdrav.
- 2) „Čujte hor“, zbor z glasovirom, besede J. Ko-
seskega, napjev B. Ipavca; spremljal g. H.
Lokar.
- 3) Govor g. Fr. Levca.
- 4) „Struam“, zbor, besede Gr. Prečerna, napjev
D. Jenko-v.
- 5) Picco na glasoviru.
- 6) „Na Krkonoših“, zbor, besede Plicka; napjev
F. Tovačovskega.
- 7) Fantazija, igral na goslih g. J. Kos; na gla-
soviru spremljal g. H. Lokar.
- 8) „Na moru“ zbor., srbska narodna, napjev D.
Jenko-tov.
- 9) „Popotnik“, zbor., besede I. Strela, napjev A.
Nedveda.
- 10) Zabava.

Vse je bilo tako izvrstno, da boljšega pričakava-
ti ni bilo mogoče. Posebno dobro so se obnesli gg. pev-
ci, kojih je bilo s pevovodjem 19. Gospodov se je bilo
dosto zbralo in tudi nježnih gospic nisimo pogrešali. —
Telegramov nam je došlo 12, in sicer od vsah krajev,
še celo iz Kotora, samo iz Gorice nič. Beseda se je
pričela ob 1/2 8 in dovršila po 11. Da je bilo potem go-
vorov, napitnic, petja ne konca, ne kraja, mi ni treba
še omeniti ne. *)

Domači novičar.

(Odhod prevzv. kn. — nadškofa k cerkvenemu zboru).

Kakor smo v poslednjem listu napovedali, so odrinili
Nj. ekse. protekli petek, 3. dec., po noči. — Tisti ve-
čer pred, ob 4 ur., so se podali v prvostolno cerkev.
Blagoslov je bil slovesnejši ko po navadi. Po litanijah
in molitvi od „sv. Duha“ so odmolili v koru „itinerari-
um“ (popotnico), potle so je dal blagoslov. Sred špa-
lire bogoslovcev so zapustili za nedoločen čas častilji-
vo svojo stolnico; obleko so imeli popotno. Akoravno
se ni po mestu še vedelo, kedaj prav za prav Nj. pro-
vzv. odidejo in kedaj se od cerkve poslové, vendar je
bila v malo trenutkih vel. cerkev polna in so bili nad-
škof in ljudje vidno ginjeni. Namesti po noči so že pri
odpeljanji iz cerkve po vsem mestu zvonovi popolnico
zapeli. — Na kolodvoru o polnoči se je naredilo po

*) Došla sta nam še dva druga dopisa o tej besedi, pa smo ju
moralo izpustiti zavoljo pomanjkanja prostora. Vr.

naključbi, kar se po poprejanjem dopisovanji — zaradi zadržkov — ni moglo: snidli so se trije škofje Kranjski, naš, Tržaški in Ljubljanski; a Tržaškim je bil tudi pr. dr. Dobrila iz Poreča. — Po telegramu došlem v Gorico v ponedeljek zjutraj, so prišli naši viši pastirji v Rim v nedeljo, 5. t. m., ob 10. uri dopoldne. — Naš kn. nadškof so vzeli s sabo dv. kaplana in nadšk. tajnika, g. J. Globočnik-a.

(Kmetijski učitelj g. Fr. Povša) je imel v ponedeljek, 6. t. m., svoj prvi govor o „mlekarstvu in sirařtvu“. Krasen organ ima; razlaganje je bilo prav zanimivo. Poslušavstvo je bilo skor veči del gospojsko; želeli pa bi bilo, da bi prišlo v prihodnje več kmetov, ker taki govori so prav za prav za-nje.

(Duhovska premenba.) V Dolcaji na ital. meji se je ustanovil nov vikariat. Za vikarja je odmenjen g. J. Mastajna dušed. kosp. in učitelj v Romanau. Na njegovo mesto puje novomeški g. Alojz Tomšič.

Poslano.

Gosp. Matiji Doljaka, županu v Soltanu.

Vi ste mi čast skazali, da ste mi po „javni poti“, namreč po „Slov. Narodu“ pismo poslali. Nočem, da porečete, da ne vem tega, kar spodobnost zahteva; odgovorim Vam today, in sicer tudi po javni poti. Vi pretresate nekoliko to, kar sem pisal v 46. listu „Domovine“, in pravite med drugim, da sem „našel“ celi venec zaslug, ki jih imajo slov. poslanci pri goriških Slovencih. — Kaj so ti poslanci v deželni zboru zaslužili, kaj zakrivil, je zapisano in ostano zapisano; vse ono pa je, kako Vi o tem sodite.

Pravite potem, da ni mi treba vedeti, če kateri Doljakov itd. več zna, kot se podpisati, kajti da mi se niče še za pisarja ponujali. Pa kaj bi se hotli Vi za pisarja ponujati, ker se sami pisarja potrebujete, da piše namreč za Vas pisma, ki jih zdaj temu, zdaj nemu po „Slov. Narodu“ pošiljate?

Jez sem Vam svetoval, da ne pečajte se z veliko politiko; Vi mi odgovarjate, da „ne morete mojega sveta poslušati in samo pri drevesu in lopati ostati.“ Če ne morete, je meni prav, pa obračajte, kakor Vam se ljubi, z lopato tudi veliko politiko. In to Vam rečem brez vse šale, da ne bote mislili, da bi rad, kakor se Vam zdi, „absolutistično“ gospodaril podeljeno Vam avtonomijo. Veste, kdo boče absolutistično gospodariti? Tisti, kateri daje, kakor Vi, „kot župan“ deželnim poslancem zaupnice in nezaupnice v imenu občine, od ktere pa ni dobil za to nobenega pooblastila.

Pripovedujete mi, da ste tudi Vi eden tistih nasprotnikov, kateri so goriškimi poslancem, ki so e. k. uradniki, že večkrat vojsko napovedali. Pa kdo Vam brani biti med njimi? kdo so Vaše vojske boji? kdo mara za to, ali ste jim Vi nasprotnik ali prijatelj? „Da je bila vojska do zdaj uradnikom ugodna“ — tako govorite nadalje — „zakvaliti se imajo le nevednosti ljudstva, ki jih je volilo.“ In vi volilci zakvalite se gosp. Matiji Doljaku za njegovo lepo vlijudnost in pohvalo! „Upanja pa Vas navdaja“ — pristavljate potem — „da, ko se bo ljudstvo zavedelo (1), bode vojska le uradnikom, kakoršen je g. Herman, ugodna.“ Le pustite gosp. Hermana; on gotovo ne čaka tega, da mu po končani „vojski“ venec zmage Vi okoli sence ovijete.

Svoje pismo sklepate s temi-le zares pomenljivimi besedami: „S tem pa, da se je cestam in ljudskim šolam pripomoč iz deželnega zalogu podelila, ne veste, da ste *) nam v primeri tri groše iz žepa potegnili, od katerih le enega ste v našo korist obrnili, dva pa ste v laško dolino za laško ljudstvo splavati pustili?“ — Tako mislite Vi, oče župan? Jez mislim drugači. Poslušajte! Goriška dežela plačuje na leto kakih 425.000 gl. vseh izravnih davkov, od katerih pride skoraj polovica na Italijane, druga polovica, in še kakih 5 do 10 tisoč več, pa na Slovence. Unidan nam je naš „goriški Rihenberčan“ ali pa „rihenberški Goričan“ — ne vem več, kako mu je ime, — ki ga pa Vi dobro poznate — razkladal, da obstoji deželni zalog v „naših žuljih“, hotel je reči: v žuljih tistih, kateri z davki vred plačujejo 15 odstotkov doklade za deželne potrebe, in si-

*) Se vé, da ni cesarski uradniki; saj govorita le o njih. Pa.

cer vsakori po primari svojih izravnih davkov. Če plačujejo today Italijani skoraj pol vseh davkov, je očito, da plačujejo tudi malo da ne pol doklad, ki jih potrebuje dežela, pa ne samo za — se, temuč tudi za nas, kakor plačujejo, (ker pri nas ne poznamo dualizma), tudi Slovenci doklade tako za — se, kakor za — nje. Pa ker je Bog dal več nas, ko njih, namreč, nas okoli 140.000, njih pa le okoli 70.000 duš, in ker prebivamo mi skoraj na 4 petih delih, oni pa na enem samem potem delu cele naše dežele, naj vsak sam prerajta; kam gro več, bodi za deželni odbor, kteremu dajajo več opraviti Slovenci, bodi za bolnišnico, za cepljenje koxie, za najdenice, za blazno (nore), za žandarmerijo, za guanco, za ooste itd., namreč ali v „laško dolino“, ali v slovenske hrabe. In kod hoči že 12 let komisija za odkupljenje zemljiščnih služnosti, po Lahih, ali po slovenskih obči nah, komisija, ki stane deželo vsako leto kakih 10.000 gold., torej v 12 letih 120.000 gl.? Je ne plačujejo tako dobro Italijani, ki jo poznajo le po imenu, kakor Slovenci, pri katerih ima toliko opraviti? Smo li today mi Vam „tri groše iz žepa potegnili, od katerih smo le enega v Vašo korist obrnili, dva pa smo v laško dolino za laško ljudstvo splavati pustili?“

Pa naj bo temu že kakor boče, zdaj vsaj veste, Slovenci, kje si imate iskati enega prihodnjih deželnih poslancev; on Vam bo pomagal najti še drugih, ki bodo zvali spoluovati vaše želje. On, z unimi vred, bo skrbel, da naše ljudstvo ne ostane v „nevednosti“; on ni uradnik, in kar več velja, je tudi z drugimi vred napovedal vojsko e. k. uradnikom v deželni zboru; on sedanjim našim poslancem „pod prsto gleda“, kaj spodl skrivajo; on se bo drugači „brigal, kakor oni, da bi se nam naše stanje in naš položaj polajšal“; z ono besedo, on, s svojim pisarjem, ki je bistra glava, na strani, kmalu naredi, da „splavajo“ iz cele dežele vsi groši na Kras, v Brda in na Tominsko, da bodo naši Slovenci lahko v njih plavali!

V Tomianu, 5. decembra 1869.

Winkler

„Slov. Narod“

je našel že zopet dlako v jajcu in potrdil tako staro resnico, da kdor išče, najde. V neki opazki v listu 48. „Dom“ smo rekli: „Naj boljši politikarji so tisti, ki vedo, kaj se na Dunaji za kulisami godi, a ne tisti, ki zajemajo politiko iz časnikov“. S tem smo hoteli reči, da, kdor je leta in leta na Dunaji in ima priliko, slišati in videti, kaj se v tistih krogih godi, ki veliko politiko delajo, ima širji horizont, bistrejši vid, ko tisti, ki mora vsakočasno politično situacijo samo iz časnikov posnemati, vse le po kombinacijah ugibati. Če kdo ve, kaj se za kulisami godi, ni dolžan hvaliti in držati se tega, kar ve; ali to lahko stori, kar moder vojskovodja, kateri ve, kje in kako je nasprotna armada razpostavljena, ali kateri je neprijatelj bojni načrt zasacil. Tak vojskovodja gotovo reči drugače sodi, ko ubogi prostak, ki ne ve in vidi, ko kar se krog njega godi. To smo hoteli reči, in to ni smešno, tudi ko bi res bilo plagiat po g. Svetcu. V tem zmišlu znabiti, da je naš izrek res „značajan za politiko, ki se v „Dom“ dela“; na vsak način pa značajan za politiko, ki se je delala v slov. klubu Goriškem, na kterega razprave se oni izrek nanaša.

Leterijske številke. V Gradcu $\frac{1}{12}$ 59, 23, 81, 44, 3. Na Dunaj $\frac{1}{22}$ 43, 54, 13, 24, 38.

Borsni kurs 7. decembra Metall. 60:05; narodno posojilo 69:80; London 124:15; adžjo srebra 121:60; cekini 5:84.

OGLASNIK.

(1) Alleiniges Hauptlager von Nabels
Sprengpulver Dynamit
nebst Gebrauchsanweisung bei
Mahler & Eichenbacher in Wien.